

Met de deur in huis

Omvang, aard,
achtergrondkenmerken en
aanpak van huiselijk geweld
in 2006 op basis van
landelijke politiecijfers

MET DE DEUR IN HUIS

Omvang, aard, achtergrondkenmerken en aanpak van huiselijk geweld in 2006
op basis van landelijke politiecijfers

Henk Ferwerda

Advies- en Onderzoeksgroep **Beke**

In opdracht van

Gerda Dijkman, Landelijk Projectleider Huiselijk geweld en de politietaak

Met speciale dank aan

Hans Rodenhuis, Concern Informatiemanagement Politie, iedereen die in de regio's heeft meegewerkt om de analyse van de 40 incidenten uit te voeren, Ineke Smit van het Landelijk Secretariaat Huiselijk Geweld en de leden van de werkgroep 'Registratie Huiselijk Geweld':

Barbara Altink, *Regiopolitie Twente*
Ziad Amro, *Regiopolitie Twente*
Gerda Dijkman, *Voorzitter*
Albert-Jan Gombert, *Concern Informatiemanagement Politie*
Johan Huizing, *Regiopolitie Groningen*
Anne Mesken, *Regiopolitie Groningen*
Mariet Molenaar, *Regiopolitie Amsterdam Amstelland*
Ad Janssen, *Regiopolitie Gooi en Vechtstreek*
Anne Marie van Leent, *Regiopolitie Kennemerland*
Minke Postma, *Regiopolitie Groningen*
Hans Rodenhuis, *Concern Informatiemanagement Politie*
Leen Snoek, *Regiopolitie Rotterdam Rijnmond*
Giselle de Vries, *Regiopolitie Flevoland*

Met medewerking van

Alle regionale politiekorpsen

© Arnhem/Dordrecht, september 2007

	Vooraf	4
1.	Aandacht voor huiselijk geweld	9
1.1	Registratie van huiselijk geweld door de politie	9
1.2	Huiselijk geweld geteld en verdiept	11
2.	Huiselijk geweld geteld in 2006	12
3.	Huiselijk geweld geregistreerd en getypeerd	13
4.	Over slachtoffers, verdachten en kinderen	15
4.1	Kenmerken van slachtoffers	15
4.2	De relatie tussen verdachte en slachtoffer	17
4.3	Kenmerken van verdachten	17
4.4	Kinderen als getuige en als slachtoffer	19
5	Huiselijk geweld: de aanpak	20
6.	Huiselijk geweld: de stand van zaken	22
6.1	De geregistreerde politiecijfers	22
6.2	De huiselijk geweld incidenten	23
6.3	De slachtoffers van huiselijk geweld	23
6.4	De verdachten van huiselijk geweld	24
6.5	Kinderen en huiselijk geweld	24
6.6	De aanpak bekeken	25
	Bijlagen	26
Bijlage 1	Soorten huiselijk geweld en incidentcodes	26
Bijlage 2	Verantwoording bronnengebruik	28
Bijlage 3	Kenmerken en achtergronden huiselijk geweld	32
Bijlage 4	Aanpak	34

VOORAF

Voor u ligt de derde landelijke rapportage naar omvang, aard en achtergronden van huiselijk geweld in 2006. Hiermee eindigt het vijfjarige programma huiselijk geweld en de politietoekening waarin in totaal drie rapportages zijn verschenen; **'de voordeur op een kier'**, **'binnen zonder kloppen'** en de voorliggende rapportage **'met de deur in huis'**. Ten tijde van het schrijven van dit voorwoord heeft de Raad van Hoofdcommissarissen besloten een nieuw programma te faciliteren van 2008 tot en met 2011 waarin naast het verstevigen van de aanpak ook de implementatie van de nieuwe wet preventief huisverbod binnen de politie een belangrijke plaats krijgt.

Ten behoeve van deze rapportage hebben we dit jaar voor het eerst alle regionale coördinatoren huiselijk geweld van de korpsen verzocht 40 incidenten uit het bedrijfsprocessensysteem van de politie te lichten. Het is een geweldige prestatie dat wij met elkaar in staat waren om in een betrekkelijk korte tijd 1.000 incidenten te bekijken. Onze complimenten zijn dan ook gericht aan zowel de collega's als de ketenpartners die hebben meegewerkt om zicht te krijgen op het proces wat de verschillende gezinnen, exen, kinderen en andere betrokkenen doorlopen als het om huiselijk geweld gaat. Het bleek daarnaast best moeilijk om gegevens bij de ketenpartners te krijgen, maar uiteindelijk is dat in alle 1.000 zaken gelukt. Wij waarderen de openhartigheid van bijvoorbeeld de hulpverlening zeer, want ook zij staan in dit onderzoek behoorlijk in de belangstelling.

Niet alleen uit deze rapportage maar ook uit de audits huiselijk geweld die het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden op sturing van het proces huiselijk geweld en op het sepotbeleid in een negental korpsen komt naar voren dat de politiekorpsen een verbeterslag moeten maken aan de voorkant van het proces huiselijk geweld. De medewerkers van de regionale gemeenschappelijke meldcentrales (meldkamers), callcenters, het wijksecretariaat en baliemedewerkers zijn vaak vergeten in het opleidingsprogramma en werken regelmatig zonder protocol. Dat terwijl nu blijkt dat 62,9% van alle incidenten telefonisch binnenkomen bij de meldkamer. Het ligt dan aan de instelling en ervaring van de individuele medewerker of zo'n zaak bij aanvang goed wordt opgepakt. Dit is kwetsbaar omdat zij vaak als eerste in contact komen met slachtoffers en als het daar fout gaat, gaat het in de rest van de ketenaanpak ook niet goed. Ook kan de koppeling met de landelijke projectcode pas worden gemaakt als de agenten die naar de melding zijn gegaan op het bureau hun mutatie maken. Daardoor vallen veel incidenten tussen wal en schip en worden niet zichtbaar in onze systemen.

Vrouwen blijken nog steeds de grootste categorie (83,8%) als het gaat om slachtofferschap. Daarmee is het overige deel slachtoffers niet automatisch van het mannelijke geslacht en mishandeld door hun vrouw. Binnen deze kleinere categorie is het grootste deel een mannelijk slachtoffer in een homoseksuele relatie. Hiermee blijft huiselijk geweld toch vooral een 'genderprobleem' en gaat het vaak om ongelijke machtsverhoudingen tussen mannen en vrouwen die gevangen blijven in een negatieve

spiraal van geweld waarin zij beiden een rol vervullen. Veel van deze zaken (30%) leiden dan ook tot recidive (herhaling van het misdrijf). Een op de drie daders gaat dus opnieuw in de fout en 63,7% van de daders zit al in het systeem van de politie voor andere strafbare feiten.

Jongeren en kinderen nemen in deze rapportage wederom een belangrijke plaats in. Dat moet ook want zij zijn de kwetsbaarste groep bij incidenten van huiselijk geweld. Kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld en direct slachtoffer zijn geworden, worden in dit rapport apart benoemd. Inmiddels is uit allerlei onderzoeken wel duidelijk geworden dat kinderen die getuige zijn ook direct slachtoffer zijn, echter voor het onderscheid is nu voor deze terugkoppeling gekozen. Bij meer dan de helft van alle incidenten (57,8%) zijn kinderen betrokken. Dat dit enorm schadelijk is, hoeft hier verder geen uitleg. In 2006 zijn op basis van politie-cijfers naar schatting 15.340 kinderen getuige en 4.480 kinderen direct slachtoffer van huiselijk geweld. Het is een goede ontwikkeling dat de politie van al deze kinderen een zorgformulier maakt waardoor zij automatisch worden aangemeld bij bureau Jeugdzorg. Ook pleiten wij in dit

kader voor een systeemaanpak met casusregie waarin het gehele gezin (systeem) vanuit de hulpverlening wordt gevolgd wat een versnipperd hulp-aanbod - zoals nu vaak gebeurt - kan voorkomen. In ons eigen proces zal de koppeling van de aanpak van huiselijk geweld met het proces jeugd binnen de politie (vroegsignalering en doorverwijzing) beter gestalte moeten krijgen.

Het aantal aanhoudingen in verhouding met het aantal aangiftes is ten opzichte van vorig jaar (60%) iets gestegen tot 64,4%. Jammer genoeg is er een lichte daling van het aantal aangiftes (van 39,9% naar 38,4%). Dit kan verschillende oorzaken hebben. Bijvoorbeeld omdat een aantal incidenten nu eenmaal niet leidt tot een strafbaar feit, omdat slachtoffers geen aangifte willen doen of omdat de weg naar de hulpverlening gemakkelijker is geworden. Een aangifte leidt in veel gevallen wel tot een doorbreking van de geweldspiraal waar met drang- of dwangtrajecten kan worden gewerkt of waarbij het strafrechtelijke traject als stok achter de deur kan dienen. Daarom moet hiervoor onverminderd aandacht blijven en is het aanbevelenswaardig onderzoek te doen waarom het zo moeilijk is voor slachtoffers om aangifte te doen.

Voor het eerst hebben we nu ook enig zicht op een aantal riskante gewoonten bij incidenten van huiselijk geweld. Zo zien we dat bij veel incidenten, meer dan 20%, alcohol gebruikt wordt. Ook drugs- en wapengebruik komt regelmatig voor. Deze riskante gewoonten zeggen heel veel over het risico op herhaling en vormen een katalysator bij huiselijk geweld. Omdat in veel gevallen uit de mutaties niet blijkt of er sprake was van riskante gewoonten en de mogelijke impact die het heeft, zijn we van mening dat dit standaard moet worden opgenomen in de mutaties bij huiselijk geweld incidenten.

Ronduit schokkend is het feit dat er bij relatief veel incidenten (22,9%) eigenlijk niet gesproken kan worden van een daadwerkelijke aanpak. Dit ondersteunt niet alleen de noodzaak tot het invoeren van de wet huisverbod, omdat we dan veel eerder dan voorheen bij een incident - nog voordat er sprake is van een strafbaar feit - een huisverbod kunnen opleggen; het pleit ook voor een veel bredere, soortgelijke aanpak bij **alle** incidenten van huiselijk geweld. Hulpverleners die deel uitmaken van een 24-uurs interventieteam komen dan ter plaatse om direct tijdens de crisis een hulpaanbod

te doen als vervolg op het politieoptreden. Daarbij is het absoluut noodzakelijk om, bijvoorbeeld middels een casusoverleg huiselijk geweld, deze zaken te blijven monitoren. Nog te vaak komt het voor dat de politie een half jaar later in hetzelfde gezin komt en dat er in de tussentijd niets is gebeurd. We kennen allemaal de trieste verhalen waarbij uiteindelijk dodelijke slachtoffers te betreuren zijn. Hierin hebben we overigens met alle ketenpartners een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Hoewel er strafrechtelijk redelijk wordt doorgepakt, is het wel opvallend dat op ruim 10% van de zaken een sepot volgt. Nadat een dossier van huiselijk geweld door de politie is ingestuurd, blijkt dat veel van deze zaken door het Openbaar Ministerie alsnog worden geseponeerd. Wij bevelen de parketten aan bij voortduring analyses te maken van deze zaken en deze in een casusoverleg huiselijk geweld te bespreken. Daarnaast adviseren wij de korpsen om over de hoogte van het aantal sepotzaken in de politiefase in overleg te gaan met het parket en de reclassering. Als een huiselijk geweldzaak tot een sepot leidt, kan dit terecht zijn. Als dit niet het geval is, kan het grote consequenties hebben voor de slachtoffers.

Op basis van deze rapportage komen wij tot de volgende aanbevelingen en aandachtspunten:

1. De frontoffice van de politie verbeteren

De politiekorpsen hebben een **verbeterpunt aan de voorkant** van het proces huiselijk geweld. De medewerkers van de regionale gemeenschappelijke meldcentrales, callcenters, het wijksecretariaat en baliemedewerkers zijn vaak vergeten in het opleidingsprogramma en werken zonder protocol. Wij denken dat dit punt voorrang moet krijgen bij de aanpak van huiselijk geweld in de korpsen. Waar dat helder is, moet de **koppeling met de landelijke projectcode** al kunnen worden gemaakt bij de meldkamer, het callcenter en de baliemedewerkers/wijksecretariaten, nog voordat de agenten die naar de melding zijn gegaan op het bureau hun mutatie maken. Daardoor worden incidenten van huiselijk geweld al zichtbaar na het eerste contact en kan ook de afhandeling door de meldkamer en andere front-officemedewerkers in beeld worden gebracht. Daarnaast blijft **aandacht voor gegevensbeheer** op de koppeling van incidenten aan de projectcode huiselijk geweld noodzakelijk.

2. Aandacht voor recidivisten én snelle systeemaanpak voor het hele gezin met bijzondere aandacht voor kinderen

Een op de drie daders (30%) gaat opnieuw in de fout en 63,7% van de daders zit al in het systeem van de politie voor andere strafbare feiten. **Recidiveaanpak** zal in 2008 door alle ketenpartners met voorrang opgepakt dienen te worden. Een mooi begin is het om dit middels de zogenaamde **'wijkscans'** zichtbaar te maken. Om te voorkomen dat deze gezinnen afhaken, is het van groot belang dat hulpverleners deel uitmaken van een **24-uurs interventieteam** en (liefst bij alle incidenten van huiselijk geweld) ter plaatse komen. Zij kunnen dan direct tijdens de crisis een hulpaanbod - in een **systeemaanpak** - voor het hele gezin met bijzondere aandacht voor kinderen doen als vervolg op het politietoetreden. Wij pleiten in dit verband voor **casusregie** waarin het gehele gezin (systeem) vanuit de hulpverlening wordt gevolgd, wat een versnipperd hulpaanbod - zoals nu vaak gebeurt - kan voorkomen.

Daarbij is het absoluut noodzakelijk om bijvoorbeeld middels een **casusoverleg huiselijk geweld** deze zaken te blijven monitoren in een keten-aanpak waarbij de gemeente haar regierol stevig oppakt.

3. Genderprobleem

Huiselijk geweld is toch vooral een genderprobleem waarbij het vaak gaat om ongelijke machtsverhoudingen tussen mannen en vrouwen die gevangen blijven in een negatieve spiraal van geweld waarin zij beiden een rol vervullen. Wij zijn van mening dat er meer aandacht moet komen voor de weerbaarheid en het **versterken van de positie van vrouwen** daarbinnen. Het is van groot belang dat zij hun slachtofferschap kunnen omzetten in eigen kracht. Met name het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zou hierin een belangrijke trekkersrol kunnen vervullen.

4. Onderzoek naar aangiftebereidheid en vermindering sepotzaken

Het doen van aangifte blijft voor veel slachtoffers een moeilijke stap terwijl het vaak de enige mogelijkheid is de spiraal van geweld te doorbreken. Wij hebben hiervoor in de vorige rapportages ook al aandacht gevraagd. Het is van groot belang hier onderzoek naar te doen en met aanbevelingen te komen dit te verbeteren. Als men dan aangifte doet blijkt dat veel van deze zaken (10%) door het OM worden geseponneerd. Wij bevelen de parketten aan bij voortdurende **analyses te maken** van deze zaken en deze in een **casusoverleg huiselijk geweld** te bespreken. Daarnaast adviseren wij de korpsen om over de hoogte van het aantal sepotzaken in de politiefase, in overleg te gaan met het parket en de reclassering. Een uitgebreid advies hierover zal separaat naar de Raad van Hoofdcommissarissen worden gestuurd.

5. Riskante gewoonten standaard opnemen

Riskante gewoonten zoals alcohol-, drugs- en wapengebruik zouden **standaard moeten worden opgenomen** in de mutaties bij huiselijk geweld incidenten zodat de risico's snel in beeld kunnen worden gebracht.

6. Onderzoek naar de effectiviteit van de ketenaanpak als geheel

Ronduit schokkend is het feit dat er bij relatief veel incidenten eigenlijk niet gesproken kan worden van een daadwerkelijke aanpak. We denken dat een oplossing gevonden kan worden door ketenpartners fysiek bij elkaar te zetten in het zogenaamde 'veiligheidshuis'. Het ministerie van Justitie/OM heeft zich in het kader van pijler 5 van het kabinetsbeleid bereid verklaard de ontwikkelingen in het kader van het **veiligheidshuis/ketenkamers voor heel Nederland** door te zetten. Daarnaast willen wij het kabinet vragen of zij de wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) in 2010 een **brancheoverschrijdend onderzoek** kan laten verrichten naar de effectiviteit van de overheid (keten) bij de aanpak van huiselijk geweld in onze samenleving.

'De voordeur op een kier', 'binnen zonder kloppen' en 'met de deur in huis'. De titels van deze drie achtereenvolgende rapporten geven steeds meer de noodzaak aan van een snellere interventie om huiselijk geweld te stoppen. Dit jaar hebben we weer meer incidenten van huiselijk geweld geteld. Er gebeurt meer achter de voordeur dan wij wellicht met elkaar willen toegeven omdat het soms ook zo onvoorstelbaar dichtbij is. **Met elkaar kunnen we het verschil maken** in al die gezinnen en samenlevingsverbanden waar huiselijk geweld plaatsvindt en die onze gezamenlijke hulp zo hard nodig hebben.

Gerda Dijkman

*Commissaris van politie en
Landelijk projectleider huiselijk geweld
en de politietaak*

1 | AANDACHT VOOR HUISELIJK GEWELD

Huiselijk geweld staat de laatste jaren hoog op diverse agenda's. Naast het feit dat onderzoek het zicht op de aard en omvang van het fenomeen heeft vergroot, zijn veel organisaties drukdoende met de aanpak.

Ook beleidsmatig is een aantal belangrijke ontwikkelingen te geven. In 1998 is huiselijk geweld tot speerpunt van het rijksoverheidsbeleid benoemd en in 2000 start het project 'Voorkomen en bestrijden huiselijk geweld'.¹ Doel van dit project is huiselijk geweld zowel preventief, curatief als repressief aan te pakken op centraal en decentraal niveau. De nota 'Privé geweld - Publieke zaak' uit 2002 geeft nog meer basis voor een brede en interdisciplinaire aanpak²; huiselijk geweld wordt hierin aangemerkt als een gezondheids- en veiligheidsprobleem. De tot dan toe geringe overheidsbemoeienis (relatieproblemen werden beschouwd als een privé-aangelegenheid) is daarmee losgelaten. Sindsdien ligt de nadruk meer op het strafbare karakter en het bestrijden van huiselijk geweld. Noemenswaardig in het kader van de (innovatieve) aanpak zijn de pilots die op dit moment worden uitgevoerd met het huisverbod voor plegers van huiselijk geweld.

1.1 Registratie van huiselijk geweld door de politie

Sinds het voorjaar van 2004 is door de landelijk projectleider huiselijk geweld bij de politie een traject in gang gezet om te komen tot een eenduidige registratie van huiselijk geweld binnen het bedrijfsprocessensysteem van de 25 regiopolitiekorpsen.³ Uiteindelijk moet dit traject leiden tot betrouwbare gegevens die kunnen dienen als beleidsmonitor maar ook de basis vormen voor beleidsontwikkeling en gerichte aanpak van huiselijk geweld.

Kernbegrippen

Incident: dit is een breed begrip, want het gaat om meldingen, aangiften of zaken die de politie zelf signaleert en muteert in haar bedrijfsprocessensysteem.

Melding: hier worden de meldingen bedoeld die door de burgers (telefonisch of aan het bureau) bij de politie worden gedaan.

Aangifte: het officieel bij de politie aangifte doen van een strafbaar feit op papier en ondertekend met het verzoek dit te vervolgen.

Om uit de 25 politiesystemen waarin registraties met betrekking tot overtredingen en misdrijven worden vastgelegd en incidenten die betrekking hebben op huiselijk geweld te kunnen halen, zijn er met de regiokorpsen afspraken gemaakt. De eerste afspraak heeft betrekking op de definitie die gehanteerd wordt.⁴ Deze luidt: 'Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd'.

Hierbij wordt onder geweld 'aantasting van de persoonlijke integriteit' verstaan waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen geestelijk en lichamelijk geweld (waaronder seksueel geweld). Er is sprake van huiselijke kring als de dader afkomstig is uit de huiselijke kring van het minderjarige of meerderjarige slachtoffer. De huiselijke kring van het slachtoffer kan bestaan uit (ex-)partners, gezinsleden, familieleden of huisvrienden.⁵

De tweede afspraak die gemaakt is, heeft te maken met de incidentcodes en maatschappelijke codes.

¹ Zie ook www.huiselijkgeweld.nl.

² Tweede Kamer, 2001-2002, 28 345 nummer 2.

³ Het gaat om de systemen BPS, Xpol en Genesys.

⁴ Concern Informatiemanagement Politie - Functionele specificaties Informatievoorziening Huiselijk Geweld Fase 1. Meppel, 2004.

⁵ Personen die een vriendschappelijke band onderhouden met het slachtoffer of iemand uit de onmiddellijke omgeving van het slachtoffer en die het slachtoffer in de huiselijke sfeer ontmoet.

Er is namelijk een onderscheid gemaakt in vijf soorten huiselijk geweld, te weten: lichamelijk, seksueel en psychisch huiselijk geweld, belaging en bedreiging. Het soort geweld wordt bepaald aan de hand van de incidentcodes van BPS en de maatschappelijke codes van Xpol.⁶ Uiteindelijk moeten de incidentcodes in alle bedrijfsprocessensystemen gekoppeld worden aan het project huiselijk geweld waardoor er zicht komt op de soorten huiselijk geweld.

Over dit traject en de reuvenen ervan zijn inmiddels twee rapportages verschenen. Het gaat om de rapportages 'Huiselijk geweld – de voordeur op een kier' en 'Binnen zonder kloppen'. In beide rapportages wordt voor respectievelijk 2004 en 2005 een beeld gegeven van de omvang, aard en achtergronden van huiselijk geweld.⁷ Daarnaast is er in genoemde rapportages ook aandacht voor de wijze waarop de politie de projectcode huiselijk geweld in die jaren implementeert (kwaliteitsaspecten) en voor de waarde die er aan politiecijfers kan worden toegekend.

Ten aanzien van politiecijfers dient namelijk de vraag gesteld te worden in hoeverre deze inzicht kunnen geven in de aard, kenmerken en omvang van huiselijk geweld. Uit de criminologische literatuur⁸ is bekend dat slechts een beperkt deel van

degenen die zich schuldig maken aan het plegen van strafbare feiten daadwerkelijk door de politie wordt aangehouden en geregistreerd. We spreken in dit kader over pakkans, aangiftebereidheid en informatiepositie van de politie. Het is verder bekend dat het 'dark number' bij huiselijk geweld groot is. Van veel incidenten wordt geen aangifte of melding gedaan bij de politie en deze incidenten worden dus ook niet geregistreerd. Dit heeft onder meer te maken met de afhankelijke positie waarin slachtoffers veelal zitten, schaamte of het gebrek aan vertrouwen in de politie. Uit onderzoek is bekend dat slechts 12% van de gevallen van huiselijk geweld bij de politie terechtkomt.⁹ Dit kengetal is inmiddels tien jaar oud en gezien de recente aandacht voor huiselijk geweld – waarmee het ook uit de taboesfeer is gehaald – zou dit percentage anno 2007 mogelijk hoger kunnen liggen. Vermeldenswaardig is dat het Ministerie van Justitie op dit moment een onderzoek laat uitvoeren met de 'vangst-hervangst-methode' om een schatting te maken van de werkelijke omvang van huiselijk geweld.

Politiecijfers zijn in dit verband dan ook vooral te zien als productiecijfers: 'wat is er ter kennis van de politie gekomen c.q. wat heeft de politie in een bepaald jaar gedaan?'. Geregistreerde incidenten in de bedrijfsprocessensystemen van de politie zijn om genoemde redenen dan ook minder geschikt om inzicht te geven in de omvang van een criminaliteitsvorm zoals huiselijk geweld.

Politiecijfers zijn wel zeer bruikbaar als het gaat om de aard en kenmerken van huiselijk geweld – de persoonsgebonden en incidentgebonden factoren – en de eventuele veranderingen in de tijd daarin. De ter kennis van de politie gekomen incidenten, verdachten en slachtoffers kunnen namelijk gezien worden als een aselechte steekproef van alle incidenten huiselijk geweld waarmee een goed beeld te geven is van aard en kenmerken van huiselijk geweldincidenten, daders en slachtoffers.

⁶ Zie bijlage 1 voor het overzicht van incidentcodes naar soorten huiselijk geweld.

⁷ Ferwerda, 2004 en 2006.

⁸ Zie bijvoorbeeld J. van Dijk, H. Sagel-Grande en L. Toornvliet - Actuele Criminologie. Koninklijke Vermande, Lelystad, 1996.

⁹ T. van Dijk, S. Flight, E. Opperhuis en B. Duesmann - Huiselijk geweld: aard, omvang en hulpverlening. Ministerie van Justitie, Dienst Preventie, Jeugdbescherming en Reclassering, Den Haag, 1997.

1.2 Huiselijk geweld geteld en verdiept

De twee rapportages uit de afgelopen jaren voorzien in een behoefte maar laten ook nog veel vragen onbeantwoord. Om die reden is het onderzoek dit jaar breder opgezet en is de rapportage uitgebreider c.q. biedt deze meer verdiepende informatie dan de voorgaande twee rapportages. In deze derde landelijke meting is er sprake van een basisonderzoek en een verdiepend onderzoek.

Het **basisonderzoek** levert conform de metingen over 2004 en 2005 landelijke informatie uit de GIDS-kubus over de aantallen door de politie in 2006 geregistreerde incidenten huiselijk geweld.¹⁰ In hoofdstuk 2 en (deels) 5 worden de resultaten uit deze analyse beschreven.

Naast de basisanalyse is er in het voorjaar van 2007 in samenwerking met alle politieregio's een **verdiepend onderzoek** uitgevoerd. De wijze waarop aan dit onderzoek gestalte is gegeven is een novum. In dit verdiepende onderzoek heeft iedere regio met betrekking tot – een aselechte steekproef van – 40 incidenten huiselijk geweld (uit 2006) een profiellijst ingevuld. In totaal is er op deze wijze van 1.000 huiselijk geweldsincidenten diepgaande informatie beschikbaar.¹¹ Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het volgende type informatie:

- Incidentgegevens
- Aanwezigheid van kinderen (als getuige en slachtoffer) in het gezin
- Gebruik van alcohol, drugs en/of wapens
- Kenmerken van slachtoffers en daders
- Herhaald slachtofferschap
- Antecedenten
- Diffuus dader-slachtofferschap
- Bepaling veelplegerschap
- Eventuele aanpak onderverdeeld in strafrechtelijke en niet-strafrechtelijke aanpak

Wat is er dan zo bijzonder aan deze wijze van onderzoek? Allereerst hebben alle politieregio's – onder strakke instructie en ondersteuning – zelf

een bijdrage geleverd aan het onderzoek door de regionale analyse van 40 incidenten uit te voeren. Daarnaast – en dit is ook zeer belangrijk – is er in alle regio's sprake van een bijeffect en dit is de leerervaring die men heeft opgedaan door het zelf uitvoeren van de analyse. Hierdoor is men op regionaal niveau met de neus op de feiten gedrukt als het gaat om de (soms magere) kwaliteit van de registraties en als het gaat om de verwondering dat er in een aantal gevallen na een incident 'niets' lijkt te gebeuren in termen van een aanpak.

Om de politieregio's en haar partners in de aanpak iets terug te geven, ontvangt iedere politieregio een eigen factsheet 'huiselijk geweld' waarin de resultaten uit de analyse van de regionale 40 incidenten afgezet wordt tegen de landelijke analyse van 1.000 incidenten. De factsheet is niet alleen bedoeld als 'bedankje' voor de geleverde inspanning in het onderzoek, maar ook als input om op basis van regionale kennis over huiselijk geweld beter gestalte te kunnen geven aan de gemeenschappelijke ketenaanpak.

Er is voor gekozen om - op hoofdstuk 2 en 5 na - alle informatie in dit rapport te baseren op de informatie die naar voren is gekomen uit de analyse van deze 1.000 incidenten. De reden hiervoor is drieledig:

1. De 1.000 incidenten zijn een representatieve landelijke steekproef van huiselijk geweldincidenten die ter kennis komen van de politie;
2. Elk incident is heel minutieus en gestandaardiseerd inhoudelijk geanalyseerd;
3. Naast de analyse van het incident zijn er bij de politie intern analyses uitgevoerd op kenmerken van de slachtoffers en de verdachten en is er extern (hulpverlening, openbaar ministerie) informatie verzameld over de eventuele aanpak.

¹⁰ Zie bijlage 2 voor verantwoording.

¹¹ Zie bijlage 2 voor verantwoording.

2 | HUISELIJK GEWELD GETELD IN 2006

Het tellen van het aantal incidenten huiselijk geweld is niet zo eenvoudig als het lijkt. Het is namelijk de vraag welke waarde er toegekend dient te worden aan het aantal door de politie geregistreerde incidenten huiselijk geweld.

In het vorige hoofdstuk is al aangegeven dat politiecijfers zich eigenlijk niet zo goed lenen voor het inzicht geven in de omvang van de criminaliteit. Dit heeft vooral te maken met het feit dat politiecijfers productiecijfers zijn die onder andere beïnvloed worden door prioriteitsstelling, pakkans en aangiftebereidheid.

Een tweede reden om voorzichtig te zijn met het tellen van huiselijk geweldincidenten heeft te maken met de wijze waarop de registratie van huiselijk geweld met de projectcode in de verschillende regio's is geborgd. Vragen die in dat kader gesteld kunnen worden zijn: hoe staat het met de discipline bij de verbalisanten om altijd uitvoerig te muteren over huiselijk geweld? Is er (het hele jaar) een coördinator huiselijk geweld in dienst geweest? Hoe staat het met de gegevens- en kwaliteitscontrole in de regio's?

Het is de verwachting dat, indien het werken met de projectcode huiselijk geweld steeds meer gemeengoed wordt en er ook aan kwaliteitscontrole gedaan wordt, er sprake zou moeten zijn van een toename van het aantal geregistreerde incidenten huiselijk geweld. Huiselijk geweld wordt dan met andere woorden steeds beter in beeld gebracht, waardoor het aantal incidenten in de registraties toeneemt.

Wanneer we de regio's in drie groepen indelen, blijkt dat het aantal incidenten huiselijk geweld tussen 2005 en 2006 in 7 van de 25 regio's nagenoeg gelijk blijft.¹² In 6 regio's is er sprake van een daling van meer dan 10% en in de overige

12 regio's stijgt het aantal geregistreerde incidenten met meer dan 10%. In vergelijking met de vorige meting is er in meer regio's sprake van een toename van het aantal geregistreerde incidenten.

Alles bij elkaar worden er in 2006 in totaal in alle politieregio's in Nederland **63.131** incidenten huiselijk geweld geregistreerd. In 2005 waren dit er 57.421 waarmee er sprake is van een toename van 9.9%. In 2004 werden er overigens 56.355 incidenten geteld.

Wanneer we het aantal incidenten huiselijk geweld relateren aan het aantal inwoners in Nederland¹³ betekent dit 3,9 incidenten huiselijk geweld per 1.000 inwoners. Een aantal dat iets hoger ligt dan in 2004 en 2005 (toen 3,5).

Om het huiselijk geweld in perspectief te plaatsen, is het goed om na te gaan welk deel van alle door de politie geregistreerde incidenten bestaat uit incidenten huiselijk geweld. Het blijkt dat anderhalf van de 100 (1,5%) door de politie geregistreerde incidenten in Nederland een incident betreft dat getypeerd wordt als huiselijk geweld. Wanneer er binnen de categorie geweldsmisdrijven naar bedreiging en mishandeling gekeken wordt, blijkt het volgende.¹⁴ Van alle 100 bedreigingen die in 2006 door de politie worden geregistreerd, zijn er 18 (18,2%) te typeren als huiselijk geweld. Van alle 100 mishandelingen vinden er zelfs 25 in de huiselijke sfeer plaats (25,2%).

¹² Het gaat om regio's waar een maximale afname of toename van 10% is.

¹³ Bron: CBS. Bevolkingsaantallen (alle leeftijden) per 1 januari 2007.

¹⁴ Deze analyse is gebaseerd op de geregistreerde incidenten in 23 van de 25 politieregio's.

3 | HUISELIJK GEWELD GEREGISTREERD EN GETYPEERD

In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de vraag hoe incidenten huiselijk geweld ter kennis van de politie komen c.q. geregistreerd worden. Daarna wordt nader naar de incidenten gekeken en worden de vragen beantwoord wanneer incidenten bij uitstek plaatsvinden, welke soorten huiselijk geweld er zijn, welke het meest voorkomend zijn en onder welke omstandigheden de incidenten plaatsvinden. Zoals aangegeven, baseren we ons in dit en de volgende hoofdstukken op de informatie uit de analyse van de 1.000 incidenten die landelijk verzameld zijn.

Incidenten komen vooral telefonisch ter kennis van de politie

Incidenten van huiselijk geweld blijken vooral (62,9%) als telefonische melding – dus via de meldkamer – bij de politie terecht te komen. Na de telefonische meldingen komen de meeste incidenten huiselijk geweld via het doen van een aangifte ter kennis van de politie (21,7%). Meldingen aan het bureau (14,0%) en het ambtshalve opmaken van een proces verbaal door een politiefunctionaris (1,4%) zijn minder voorkomend.

Uit de wijze waarop huiselijk geweld ter kennis van de politie komt, blijkt dat met name een professionele inschatting van de melding en een zorgvuldige behandeling van de telefonische aangever c.q. slachtoffer door het meldkamerpersoneel van groot belang is.

Ruim de helft van de incidenten vindt 's avonds en 's middags plaats

Zoals aangegeven, zijn de incidenten huiselijk geweld allen gelezen en geanalyseerd en is onder andere nagegaan op welk moment incidenten plaatsvinden.

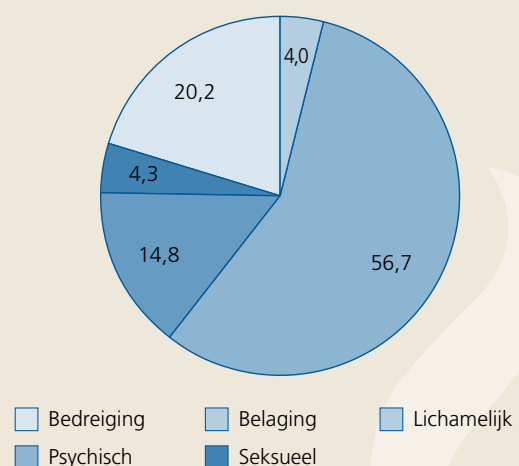
Het blijkt dat de meeste incidenten 's avonds (33%) en 's middags plaatsvinden (21,5%). Het percentage incidenten dat 's nachts (14,6%) en 's ochtends (13,1%) plaatsvindt, is nagenoeg gelijk. Bij een klein percentage incidenten (4,3%) is het niet mogelijk om een tijdstip aan te geven omdat er sprake is van een incident dat op verschillende momenten op de dag plaatsvindt. Deze vorm van huiselijk geweld wordt ook wel aangeduid als cyclisch huiselijk geweld. Vanzelfsprekend kunnen ook veel van de andere incidenten een cyclisch karakter hebben; er is

dan sprake van slachtoffers die al langer bedreigd of mishandeld worden, echter deze slachtoffers grijpen een actuele of de zoveelste mishandeling of bedreiging aan om een melding of aangifte te doen. In 13,5% van de gevallen is op basis van de registratie niet vast te stellen wanneer het incident heeft plaatsgehad.

Huiselijk geweld bestaat vooral uit lichamelijk geweld en bedreiging

Op basis van het eerder beschreven onderscheid in lichamelijk, seksueel en psychisch huiselijk geweld, belaging en bedreiging wordt in figuur 1 een overzicht gegeven.

Figuur 1
Huiselijk geweld naar soort in percentages

In figuur 1 is te zien dat meer dan de helft (56,7%) van alle incidenten huiselijk geweld te typeren is als lichamelijk huiselijk geweld. Lichamelijk geweld wordt gevolgd door bedreiging (20,2%) en psychisch

huiselijk geweld (14,8%).¹⁵ Belaging ('stalking') en seksueel huiselijk geweld zijn de minst voorkomende vormen. Dat deze vormen het minst voorkomen, heeft te maken met schaamte en schroom bij de slachtoffers enerzijds en het feit dat deze vormen moeilijk te bewijzen zijn anderzijds.

Belaging en bedreiging zijn binnen de registraties van de politie eenduidige categorieën. Dit geldt evenwel niet voor de drie andere soorten huiselijk geweld. Ze zijn namelijk opgebouwd uit meerdere typen incidenten en daarover is het volgende te zeggen:

- Binnen lichamelijk geweld is mishandeling (70,5%) het meest voorkomend.¹⁶
- Psychisch huiselijk geweld bestaat voor 91,8% uit relatieproblemen c.q. huiselijke twist.
- Seksueel huiselijk geweld bestaat vooral uit verkrachtingen (25,6%). Net als in voorgaande jaren blijkt dat minderjarigen c.q. kinderen ook regelmatig het slachtoffer zijn van seksueel huiselijk geweld, getuige de percentages over ontucht met jeugdige slachtoffers (20,5%) en incest (15,4%).

Vier op de tien slachtoffers van huiselijk geweld worden mishandeld

Wanneer er op incidentniveau een top 3 van huiselijk geweld wordt opgesteld dan ziet deze er als volgt uit:

- Mishandeling (40,0%)
- Bedreiging (20,2%)
- Relatieproblemen/huiselijke twist (13,6%)

Alcoholgebruik tijdens incidenten komt regelmatig voor

Bij het analyseren van de incidenten is nagegaan of er tijdens het incident indicaties zijn dat er sprake is van alcoholgebruik, druggebruik of het gebruik van wapens. De resultaten staan weergegeven in tabel 1.

Het eerste dat in algemene zin opvalt in tabel 1 is dat het – gezien de forse percentages 'onbekend' - lastig is om uit de mutaties van de incidenten op te maken of er sprake is van riskante gewoonten. Alcoholgebruik blijkt bij relatief veel (20,7%) incidenten te worden geconstateerd. Wapen- en druggebruik zijn minder voorkomend alhoewel het percentage van 8,8% van de incidenten waar zeker wapens in het spel zijn toch hoog is.

Tabel 1

Alcohol-, drugs- en wapengebruik in percentages

	Alcoholgebruik (n=948)	Druggebruik (n=928)	Wapengebruik (n=917)
Ja	20,7	6,9	8,8
Nee	20,3	27,6	48,8
Onbekend	59,0	65,5	42,4

¹⁵ In de eerdere rapportages was de categorie 'psychisch huiselijk geweld' veelal groter (rond de 30%). Reden hiervoor is vrijwel zeker dat veel politiefunctionarissen bij een geval van huiselijk geweld de incidentcode die hoort bij relatieproblemen dan wel huiselijke twist invullen. In het kader van deze analyse zijn de incidenten diepgaander geanalyseerd. Indien op basis van die analyse een incidentcode onjuist was, is deze hersteld. Veel gevallen van psychisch huiselijk geweld zijn waarschijnlijk op basis van de kwalitatieve analyse van het incident omgezet naar een incident dat valt onder lichamelijk huiselijk geweld of bedreiging.

¹⁶ Gezien het feit dat er van verschillende systemen gebruik gemaakt wordt, zijn de volgende type incidenten onderdeel van de categorie mishandeling: man/vrouw mishandeling, kindermishandeling, eenvoudige en zware mishandeling en mishandeling.

4 | OVER SLACHTOFFERS, VERDACHTEN EN KINDEREN

In dit hoofdstuk gaan we in op de kenmerken van de slachtoffers en de verdachten¹⁷ en besteden we extra aandacht aan de mate waarin kinderen getuige en slachtoffer zijn van huiselijk geweld.¹⁸

4.1 Kenmerken van slachtoffers

Slachtoffers van huiselijk geweld zijn voor 83,8% van het vrouwelijke geslacht. Ook wanneer gekeken wordt naar de verschillende soorten huiselijk geweld blijken vrouwen telkens sterk oververtegenwoordigd. Het hoogste percentage vrouwelijke slachtoffers is terug te vinden bij lichamelijk huiselijk geweld (87,1%). Het valt op dat het aandeel van mannelijke slachtoffers binnen het seksueel huiselijk geweld relatief groot is (23,7%).¹⁹ Het gaat dan in 9 van de 10 keer om slachtofferschap binnen een homoseksuele relatie. In verreweg de meeste gevallen (88,6%) is er sprake van één slachtoffer. Het gaat daarbij om directe slachtoffers en dus niet om andere aanwezigen of getuigen. Bij 8,2% van de incidenten zijn er twee directe slachtoffers en in 3,2% van de gevallen zijn het er drie of meer.

Voor het eerst valt er ook iets te zeggen over de etniciteit van de slachtoffers. Er staat bewust 'iets' omdat in de politieregistraties met betrekking tot de etniciteit alleen het geboorteland van het slachtoffer wordt vastgelegd. Zoals bekend, geeft dat een voorzichtige indicatie omdat er slachtoffers zijn die in Nederland geboren zijn, terwijl ze een andere dan de Nederlandse etnische origine hebben (2e en 3e generatie). In tabel 2 staat een overzicht.

In tabel 2 is te zien dat 74,5% van de slachtoffers in Nederland is geboren. 25,5% heeft dus zeker een andere etnische achtergrond. Vooral slachtoffers uit niet-Europese landen voeren daarbij de boventoon.²⁰ Het gaat dan bijvoorbeeld om landen als Irak, Somalië, Iran en Afghanistan.

Tabel 2

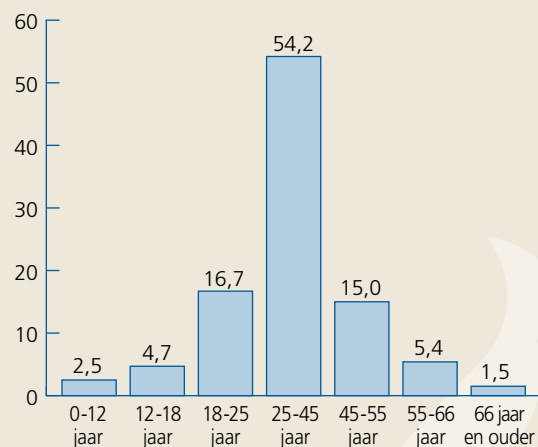
Slachtoffers naar geboorteland in percentages (n=988)

	Percentage
Nederland	74,5
Suriname	3,3
Antillen	2,3
Marokko	4,0
Turkije	3,2
Overig Europa	5,0
Overig niet-Europa	7,7
Totaal	100,0

In figuur 2 is de leeftijdsverdeling van de slachtoffers van huiselijk geweld weergegeven.

Figuur 2

Leeftijdsverdeling slachtoffers huiselijk geweld in percentages (n=993)

¹⁷ We spreken niet over daders omdat dit uiteindelijk door de rechter dient te worden vastgesteld.

¹⁸ Zie bijlage 3 voor alle relevante tabellen.

¹⁹ Zie bijlage 3, tabel 1.

²⁰ In een klein aantal gevallen rapporteren de analisten die de verdiepende analyses hebben uitgevoerd dat ze een vermoeden hebben van eerge relateerd geweld.

Wanneer de leeftijd van de slachtoffers nader wordt bekeken, blijkt dat de meeste slachtoffers (54,2%) tussen de 25 en 45 jaar zijn. Binnen deze leeftijds-groep is het aandeel van de 25 tot 35 jarigen (26,3%) en de 35 tot 45 jarigen (27,9%) nagenoeg gelijk. Ook is in figuur 2 goed te zien dat het percentage slachtoffers kleiner wordt richting de allerjongste en de alleroudste slachtoffers. Bij bedreiging, belaging, lichamelijk en psychisch geweld blijkt telkens de grootste groep slachtoffers tussen de 25 en 45 jaar te zijn.²¹ Bij seksueel geweld ligt dit echter heel anders. Daar is 15,4% van de slachtoffers tussen de 0 en 12 jaar en 35,9% tussen de 12 en 18 jaar. Meer dan de helft (51,3%) van de slachtoffers van seksueel geweld bestaat derhalve uit kinderen en pubers.

Voor 44,5% van de slachtoffers is het niet de eerste keer dat ze als slachtoffer van huiselijk geweld bij de politie geregistreerd staan. We spreken hier over herhaald slachtofferschap en uit nadere analyses blijkt dat 39,2% van de herhaalde slachtoffers één keer eerder als slachtoffer voorkomt in de systemen bij de politie. Bij 60,8% is dit dus twee keer of vaker. In tabel 3 staat een volledig overzicht van herhaalde slachtoffers, waarbij opgemerkt dient te worden dat het voor veel slachtoffers van huiselijk geweld een grote drempel is om aangifte te doen bij de politie.

Tabel 3

Herhaald slachtofferschap in percentages

Aantal keer eerder slachtoffer	1	2	3	4	5	6-10	11-15	>16
Percentage	39,2	18,5	13,4	6,8	5,6	10,2	4,4	1,9

Tot slot is er bij de slachtoffers nagegaan in hoeverre zij zelf als verdachte voorkomen bij de politie. Het blijkt dat 25,9% van de slachtoffers als verdachte van een overtreding of misdrijf bij de politie bekend is. Gemiddeld hebben deze slachtoffers 3 antecedenten in de afgelopen 5 jaar. Deze antecedenten bestaan vooral uit gewelds- en vermogensmis-

drijven.²² Binnen de geweldsmisdrijven zou ook huiselijk geweld kunnen voorkomen, echter dat is niet te achterhalen omdat er aan antecedenten geen projectcode huiselijk geweld gekoppeld is. Weliswaar is er een aantal overtredingen en misdrijven waar op basis van de omschrijving van het strafbare feit duidelijk is dat het antecedent

²¹ Zie ook bijlage 3, tabel 2.

²² Zie bijlage 2 voor de categorieën overtredingen en misdrijven.

betrekking heeft op geweld in de relationele sfeer. Van de slachtoffers heeft 7,1% zich wel eens aan dergelijk geweld schuldig gemaakt.

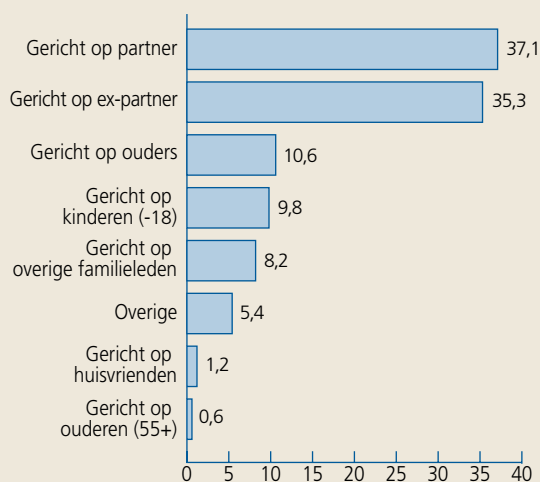
Slachtoffers van huiselijk geweld zijn soms dus ook verdachte van huiselijk geweld. We spreken in die gevallen van diffuus dader-slachtofferschap.²³ De analisten die de verdiepende analyses hebben uitgevoerd, maken hier in een aantal gevallen ook zelf spontaan melding van.

4.2 De relatie tussen verdachte en slachtoffer

In de analyse van de incidenten is nagegaan wat de relatie is tussen de verdachte en het slachtoffer. De resultaten uit deze analyse zijn weergegeven in figuur 3.²⁴

Figuur 3

Relatie tussen verdachte en slachtoffers in percentages

In figuur 3 is te zien dat huiselijk geweld zich in ruim 7 van de 10 gevallen (72,4%) richt op partners of ex-partners van de verdachte. Dat kinderen onder de 18 jaar ook regelmatig het slachtoffer worden van huiselijk geweld blijkt uit het percentage van

9,8%. Op de categorie kinderen komen we in §4.4 apart terug. Het blijkt dat ook ouders het slachtoffer worden van hun kinderen en ook overige familieleden (zoals neven, nichten, broers, ooms en tantes) zijn in omvang een flinke slachtoffergroep. Het blijkt dat huisvrienden en ouderen boven de 55 jaar het minst vaak slachtoffer van huiselijk geweld zijn. In de categorie 'overige' gaat het om zogeheten complexe relaties als 'de nieuwe vriend van de ex' of 'de verzorg(st)er in het verzorgingstehuis'. Nadere analyse van de vijf verschillende soorten huiselijk geweld laat zien dat bepaalde soorten huiselijk geweld soms specifieke eigen slachtoffergroepen hebben. Zo zijn bedreiging en belaging het meest gericht tegen de ex-partner, zijn lichamelijk en psychisch geweld vooral gericht tegen de partner en zijn het vooral kinderen tot 18 jaar die het slachtoffer worden van seksueel geweld.²⁵

4.3 Kenmerken van verdachten

Anders dan bij de slachtoffers van huiselijk geweld zijn de verdachten van huiselijk geweld vooral van het mannelijke geslacht (90,7%). Dit is bij alle onderscheiden soorten huiselijk geweld steeds ongeveer hetzelfde percentage met een uitschieter bij seksueel geweld. Daar is 97,3% van de verdachten een man.²⁶ Ook bij de verdachten is gekeken waar ze geboren zijn. Dit is weergegeven in tabel 4.

Tabel 4

Verdachten naar geboorteland in percentages (n=984)

	Percentage
Nederland	68,2
Suriname	5,2
Antillen	3,3
Marokko	4,8
Turkije	4,5
Overig Europa	4,4
Overig niet-Europa	9,6
Totaal	100,0

²³ Zie bijlage 3, tabel 3.

²⁴ Het is goed om op te merken dat de categorieën in figuur 3 elkaar niet altijd uitsluiten. Zo kan iemand zowel een familielid zijn als een persoon die ouder is dan 55 jaar. Er zijn dus soms meerdere antwoorden mogelijk waardoor het totaal meer dan 100% is.

²⁵ Zie bijlage 3, tabel 4.

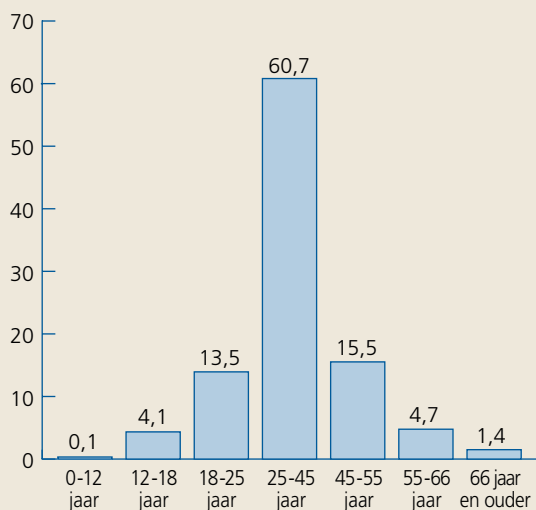
²⁶ Zie bijlage 3, tabel 5.

in Nederland is geboren. 31,8% heeft dus zeker een andere dan de Nederlandse etnische achtergrond. Vooral verdachten uit niet-Europese landen voeren daarbij de boventoon. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om verdachten uit Angola, Irak, Somalië, Iran en Congo.

In figuur 4 is de leeftijdsverdeling van de verdachten van huiselijk geweld weergegeven.

Figuur 4

Leeftijdsverdeling verdachten huiselijk geweld in percentages (n=986)

De leeftijdsverdeling bij de verdachten lijkt sterk op die bij de slachtoffers, zo is te zien in de figuren 2 en 4. De meeste verdachten (6 op de 10) zijn tussen de 25 en 45 jaar. Van die 60,7% is 33,2% van de verdachten tussen de 35 en 45 jaar en 27,5% tussen de 25 en 35 jaar. Nadere analyse laat zien dat ook bij alle onderscheiden vormen van huiselijk geweld de grootste groep verdachten telkens tussen de 25 en 45 jaar is.²⁷

Van de verdachten is ook nagegaan in hoeverre ze zelf wel eens het slachtoffer zijn geweest van huiselijk geweld.

Dit blijkt bij 6,8% van de verdachten het geval te zijn. Hier is dus sprake van zogeheten diffuus vader-slachtofferschap.

Veel verdachten (63,7%) komen overigens vaker in de registraties van de politie voor inzake het plegen van een strafbaar feit. Gemiddeld hebben de verdachten die voorkomen 4,8 antecedenten. In tabel 5 staat een overzicht van het soort antecedenten.²⁸

Tabel 5

Verdachten die in de afgelopen 5 jaar als verdachte voorkomen naar soort gepleegd antecedent in percentages gepleegd (n=625)²⁹

Soort antecedenten	Percentage
Vermogen	34,2
Geweld	68,5
Vermogen met geweld	5,4
Vernieling	25,3
Zeden	5,8
Wapen	3,4
Drugs	11,7
Overlast	8,8
Verkeer	21,1
Relationeel	15,8
Openbare orde	10,2
Overige delicten	5,6

In tabel 5 is te zien dat de antecedenten vooral uit geweldsmisdrijven bestaan. Maar liefst 68,5% van de verdachten met antecedenten heeft namelijk één of meerdere geweldsantecedenten. Vermogensmisdrijven, vernielingen en verkeersmisdrijven scoren overigens ook relatief hoog.

7,2% van de verdachten van huiselijk geweld blijkt ook veelpleger te zijn en maar liefst 30,4% van de verdachten is recidivist als het gaat om het plegen van huiselijk geweld.³⁰ Bijna een derde van de verdachten maakte zich met andere woorden in

²⁷ Zie ook bijlage 3 de tabel 6.

²⁸ Zie bijlage 2 voor de categorieën overtredingen en misdrijven.

²⁹ Gezien het feit dat verdachten meerdere (verschillende) strafbare feiten kunnen hebben gepleegd, komt het totaal van de percentages boven de 100 uit.

³⁰ Er is uitgegaan van de landelijke definitie van een veelpleger. Bij het bepalen of een verdachte een recidivist huiselijk geweld is, is uitgegaan van de volgende definitie: elke persoon die het afgelopen jaar meer dan een keer voorkomt als verdachte van huiselijk geweld, in het bedrijfsproces-systeem van de politie. Hierbij kan het afgelopen jaar ook worden vervangen door de laatste 12 maanden.

de laatste 12 maanden vaker schuldig aan huiselijk geweld. Tot slot blijken de verdachten die te boek staan als veelpleger ook vaker recidivist huiselijk geweld te zijn.³¹

4.4 Kinderen als getuige en als slachtoffer

Het is een bekend gegeven dat kinderen die opgroeien in een gewelddadige omgeving een grotere kans hebben om ook zelf - op latere leeftijd - gewelddadig gedrag te vertonen.³² Het gaat dan om het feit dat kinderen getuige zijn van of zelfs het slachtoffer worden van geweld in de thuissituatie.

Uit het onderzoek blijkt dat er ten tijde van het huiselijk geweldsincident in 57,8% sprake is van een gezinssituatie waar kinderen tot 18 jaar onderdeel zijn van het gezin. In totaal gaat het om gezinnen met gemiddeld 1,7 kinderen. Dat het daarbij veelal om jonge kinderen gaat, blijkt uit tabel 6.

Tabel 6

Leeftijd van de aanwezige kinderen (n=943) in de gezinnen in percentages

Leeftijd kinderen	Percentage
0-6 jaar	41,0
7-11 jaar	28,1
12-18 jaar	30,9

Uit nadere analyse van de incidenten blijkt dat er bij 24,9% van de incidenten kinderen tot 18 jaar daadwerkelijk getuige zijn geweest van het geweld.

De onderzoeksgegevens bieden ons ook inzicht in de omvang van de groep jeugdige slachtoffers van huiselijk geweld. In totaal is 7,2% van de slachtoffers jonger dan 18 jaar. Van de slachtoffers is 2,5% tussen de 0 en 12 jaar en 4,7% tussen de 12 en 18 jaar. Eerder zagen we al dat jeugdige

slachtoffers vooral terug te vinden zijn bij seksueel huiselijk geweld en – zij het in mindere mate – bij lichamelijk huiselijk geweld.

Wanneer de resultaten uit het verdiepende onderzoek naar de 1.000 huiselijk geweldsincidenten worden geëxtrapoleerd naar het totale aantal geregistreerde incidenten huiselijk geweld blijkt dat er in 2006 naar schatting 15.340 kinderen tot 18 jaar getuige zijn geweest en dat 4.480 kinderen tot 18 jaar daadwerkelijk het slachtoffer zijn geweest van huiselijk geweld.

Bij deze extrapolatie dient opgemerkt te worden dat het hier alleen gaat om aantallen die ter kennis van de politie zijn gekomen.

³¹ P=,000

³² H. Ferwerda, J. Jakobs en B. Beke – Signalen voor toekomstig crimineel gedrag. Een onderzoek naar de signaalwaarde van kinderdelinquentie en probleemgedrag op basis van casestudies van ernstig criminele jongeren. Ministerie van Justitie, Den Haag, 1996 én R. Loeber, W. Slot en A. Sergeant – Ernstige en gewelddadige jeugdlinquentie. Omvang, oorzaken en interventies, Houten/Diegem, 2001.

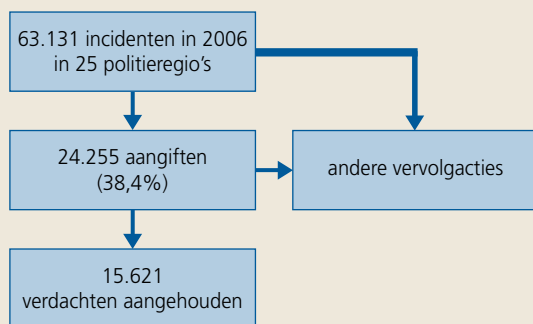

5 | HUISELIJK GEWELD: DE AANPAK

In de vorige hoofdstukken lag de focus op de omvang en de kenmerken van huiselijk geweld. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag hoe er invulling gegeven wordt aan de aanpak van huiselijk geweld c.q. de follow-up na een incident.

In figuur 5 is in hoofdlijnen aangegeven wat er na een incident gedaan kan worden.³³

Figuur 5
Follow-up na een incident

Zoals te zien is in figuur 5 is voor alle incidenten die in 2006 zijn geregistreerd eerst gekeken wat daarmee gebeurd is. Bij 38,4% van alle geregistreerde incidenten huiselijk geweld is in 2006 ook sprake van een aangifte. Dit percentage ligt iets lager dan in 2005 (toen 39,9%) en blijft aan de lage kant. Voor de aanpak van huiselijk geweld is een aangifte namelijk zeer belangrijk.

Vanzelfsprekend blijft de aanhouding van verdachten van groot belang voor de aanpak. Afgezet tegen alle geregistreerde incidenten huiselijk geweld wordt in 24,7% van de incidenten een verdachte aangehouden. Wanneer het percentage aangehouden verdachten afgezet wordt tegen het aantal aangiften dan blijkt dat 64,4% van de aangiften uitmondt in de aanhouding van verdachten.³⁴

De analisten die de verdiepende analyses hebben uitgevoerd, melden overigens in 4,4% van de gevallen spontaan dat een slachtoffer geen aangifte durft te doen danwel een aangifte intrekt.

In figuur 5 is te zien dat de regiopolitie niet in alle gevallen overgaat of over kan gaan tot de aanhouding van een verdachte en daarnaast kunnen er ook andere vormen van aanpak volgen. Om meer zicht op de aanpak te krijgen, is in het verdiepende onderzoek (de 1.000 incidenten) nagegaan wat er, nadat een incident ter kennis van de politie is gekomen, is gebeurd.³⁵

Van 22,9% van de incidenten is het onbekend bij de politie of haar partners of er een aanpak is geweest. Formeel is dat iets anders dan dat er geen vervolgactie is geweest, maar het is aanmerkelijk dat er bij veel van deze incidenten daadwerkelijk geen aanpak is geweest. Bij de incidenten waar wel informatie over vervolgacties is, zijn er gemiddeld 2,3 vervolgacties ondernomen. In figuur 6 geven we eerst op hoofdlijnen een overzicht van de aanpak na een incident.

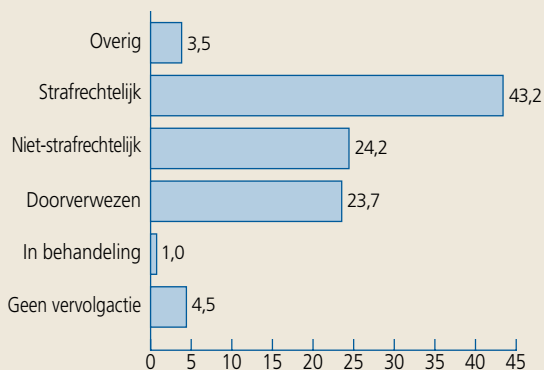
³³ Zie ook bijlage 5, de tabellen 1 en 2.

³⁴ In 2004 waren deze percentages respectievelijk 24% en 60,1%.

³⁵ Om dit in beeld te kunnen brengen, is er door alle regio's een beroep gedaan op haar strafrechtelijke en niet-strafrechtelijke partners. We zijn deze partners veel dank verschuldigd voor de tijd die zij hebben geïnvesteerd in het in beeld brengen van de aanpak.

Figuur 6

Type aanpak bij die incidenten waarvan bekend is wat de follow-up is geweest in percentages

Uit de figuur komt naar voren dat bij een klein percentage incidenten (1%) nog aan een aanpak gewerkt wordt dan wel dat er geen vervolgactie is geweest (4,5%). In het leeuwendeel (43,2%) van de gevallen bestaat de aanpak uit een strafrechtelijke aanpak. Doorverwijzen door de politie naar een Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) dan wel de hulpverlening en een niet-strafrechtelijke aanpak komen ongeveer in gelijke mate voor.

Voordat nader beschreven wordt wat de aard van de aanpak is, wordt ingegaan op de vraag of het voor de aanpak uitmaakt hoe een incident ter kennis van de politie komt. Uit die analyse komt naar voren dat een telefonische melding en een aangifte vooral leiden tot een strafrechtelijke aanpak. Meldingen aan het bureau worden vooral doorverwezen naar het ASHG of de hulpverlening en de ambtshalve opgemaakte processen verbaal kennen vooral een niet-strafrechtelijke follow-up.³⁶ Niet onbelangrijk is dat blijkt dat er na een aangifte vaker strafrechtelijke en niet-strafrechtelijke vervolgacties plaatsvinden.³⁷ Dit resultaat toont eens te meer het belang aan van het doen van een aangifte.

³⁶ Zie bijlage 4, tabel 3.

³⁷ P=.000

³⁸ Zie voor alle vervolgacties bijlage 4, tabel 4.

Wanneer er binnen de aanpak nauwkeuriger wordt gekeken wat er precies gedaan wordt, komt de volgende top 10 van vervolgacties naar voren:³⁸

Tabel 7

Top 10 van vervolgacties in percentage van het totaal aantal vervolgacties

	Vervolgactie	Percentage
1.	Doorverwijzing door de politie naar andere hulpverlening	15,5
2.	Casusoverleg met ketenpartners	9,4
3.	Werkstraf	6,9
4.	Doorverwijzing naar ASHG	6,2
5.	Zaak geseponeerd door (politie)parketsecretaris	5,8
6.	Reclasseringstoezicht	5,0
7.	Sepot	5,0
8.	Gevangenisstraf (voorwaardelijk)	4,8
9.	Gevangenisstraf (onvoorwaardelijk)	3,5
10.	Proeftijd	3,5

In tabel 7 is te zien dat relatief veel acties bestaan uit doorverwijzen dan wel casusoverleg. Verder is te zien dat 10,8% van de zaken wordt geseponeerd. Strafrechtelijk bestaat de aanpak van de daders vooral uit het opleggen van een werkstraf of een gevangenisstraf. Reclasseringstoezicht op de dader en/of een proeftijd complementeren de top 10.

6 | HUISELIJK GEWELD: DE STAND VAN ZAKEN

Deze rapportage betreft de derde publicatie over de omvang, aard en achtergronden van huiselijk geweld. Verschil met de vorige publicaties is dat in dit rapport een verdieping is gemaakt van de kenmerken van huiselijk geweldincidenten.

Alle vijftientig politieregio's hebben in het kader van het onderzoek een analyse gemaakt van een steekproef van veertig incidenten huiselijk geweld die in 2006 zijn geregistreerd. In totaal is daarmee - naast de informatie uit de GIDS-Kubus - verdiepende informatie beschikbaar van duizend huiselijk geweld incidenten.

In dit laatste hoofdstuk – dat te lezen is als een samenvatting - worden de belangrijkste resultaten en conclusies uit het onderzoek op een rij gezet. Daarbij wordt enerzijds aandacht geschonken aan de geregistreerde omvang van huiselijk geweld door de politie en anderzijds aan de kenmerken van huiselijk geweld, de slachtoffers en daders maar ook hoe de aanpak van huiselijk geweld gestalte krijgt.

6.1 De geregistreerde politiecijfers

Zoals ook in de eerdere rapportages is het belangrijk en interessant om naar de ontwikkeling in de geregistreerde omvang van huiselijk geweld te

kijken. Het registratietraject van huiselijk geweld is immers in 2004 gestart en de ontwikkeling in de landelijk geregistreerde politiecijfers is daarmee ook een weergave van de - groeiende - mate waarin huiselijk geweld ter kennis van de politie komt.

- In 2006 hebben alle politieregio's tezamen 63.131 incidenten huiselijk geweld geregistreerd; een toename van 9,9 procent ten opzichte van 2005.
- In vergelijking met 2005 blijkt het aantal geregistreerde huiselijk geweld incidenten in 2006 in 7 regio's nagenoeg gelijk is gebleven. Terwijl er in 6 regio's gesproken kan worden van een daling van het aantal geregistreerde incidenten met meer dan 10% is, geldt er in 12 regio's juist een toename van het aantal incidenten met meer dan 10%.
- Gerelateerd aan het aantal inwoners in Nederland gaat het in 2006 om 3,9 geregistreerde incidenten per 1.000 inwoners; in 2005 ging het om gemiddeld 3,5 incidenten.
- De huiselijk geweld incidenten maken in 2006 anderhalf procent uit van alle door de politie geregistreerde incidenten in dat jaar.
- Van alle bedreigingen die in 2006 door de politie worden geregistreerd, is 18,2% te typeren als huiselijk geweld en bij mishandeling is dit zelfs 25,2%.
- Een nadere verdieping van de 1.000 geanalyseerde incidenten laat zien dat het overgrote deel (62,9%) via telefonische melding ter kennis van de politie is gekomen. Dit vraagt om speciale aandacht voor een professionele behandeling van de melding door het meldkamerpersoneel van de politie. In 21,7% wordt er een aangifte van het incident gedaan, in 14% wordt er melding aan het bureau gemaakt en in het overige, kleine deel (1,4%) is de registratie van het huiselijk geweld incident ambtshalve opgemaakt.

6.2 De huiselijk geweld incidenten

Een nadere analyse van de duizend geregistreerde incidenten huiselijk geweld door de politieregio's biedt inzicht in de aard van de huiselijk geweld incidenten. Ook van deze analyse worden de belangrijkste bevindingen op een rij gezet.

- Gekeken naar het moment waarop de huiselijk geweld incidenten zich afspeelden, blijkt dat de meeste incidenten in de avond (33%) en in de middag zijn voorgevallen (21,5%). 's Nachts en 's ochtends blijken er minder incidenten voor te komen (14,6% en 13,1%). Bij een klein deel van de incidenten (4,3%) blijkt het te gaan om een vorm van cyclisch geweld waarbij het huiselijk geweld over een langere tijdspanne plaatsvindt en het moment daarmee lastig te duiden is.
- Conform de voorgaande rapportages wordt binnen alle incidenten huiselijk geweld een onderscheid gemaakt in vijf soorten. Het betreft bedreiging, belaging, lichamelijk huiselijk geweld, psychisch huiselijk geweld en seksueel huiselijk geweld. Uit de analyse komt naar voren dat het leeuwendeel van de incidenten te typeren is als lichamelijk huiselijk geweld (56,7%). Daarop volgen bedreiging (20,2%) en psychisch huiselijk geweld (14,8%). Seksueel huiselijk geweld en belaging komen minder vaak in de registraties voor (4,3% en 4%).
- Bij de meest voorkomende vorm van huiselijk geweld - lichamelijk geweld - gaat het in de meeste gevallen om een vorm van mishandeling (70,5%). Bij psychisch huiselijk geweld komt het geweld voornamelijk voort uit relatieproblemen ofwel huiselijke twist (91,8%) en bij seksueel huiselijk geweld betreft het weliswaar vaak verkrachtingen (25,6%), maar komt ontucht met minderjarigen (20,5%) en incest (15,4%) ook regelmatig voor.
- De top drie van huiselijk geweld incidenten in 2006 in Nederland bestaat dan uit mishandeling (40%), bedreiging (20,2%) en relatieproblemen/huiselijke twist (13,6%).
- De verdiepende analyse van de duizend incidenten biedt ook informatie over de omstandigheden waarin het huiselijk geweld zich heeft voltrokken. Bij in elk geval 20,7% van de huiselijk geweld incidenten blijkt er door één of meerdere

actoren alcohol te zijn gebruikt en in ten minste 6,9% van de incidenten was er sprake van druggebruik. Bij ten minste 8,8% van de huiselijk geweld incidenten zijn wapens in het spel geweest. Deze percentages zouden in werkelijkheid hoger kunnen liggen omdat het uit de mutaties van een deel van de incidenten niet op te maken is of er sprake was van riskante gewoonten.

6.3 De slachtoffers van huiselijk geweld

Aan de hand van de analyses zijn er kenmerken van de slachtoffers van huiselijk geweld te geven. In tegenstelling tot de eerdere rapportages is er over 2006 meer informatie beschikbaar waaronder informatie met betrekking tot de etnische origine van de slachtoffers aan de hand van het geboorteland.

- Bij de huiselijk geweld incidenten blijkt meestal één slachtoffer betrokken te zijn (88,6%). In 8,2% van de incidenten gaat het om twee directe slachtoffers en in 3,2% gaat het om drie of meer personen waarop het huiselijk geweld is gericht.
- Evenals de voorgaande jaren gaat het in het leeuwendeel om vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld (83,8%). Dit geldt voor alle te onderscheiden vormen van huiselijk geweld maar bij lichamelijk huiselijk geweld is het aandeel vrouwen dat slachtoffer is het grootst (87,1%).
- Daarmee ligt het percentage mannelijke slachtoffers van huiselijk geweld op 16,2%. Binnen seksueel huiselijk geweld is het aandeel mannen met 23,7% opvallend te noemen. Dit geweld blijkt zich voor een deel af te spelen binnen homoseksuele relaties.
- Uit de analyse komt naar voren dat het in ruim de helft van de gevallen om slachtoffers gaat uit de leeftijdsgroep van 25-45 jaar (54,2%). Dit geldt voor alle te onderscheiden vormen van huiselijk geweld behalve seksueel huiselijk geweld. Ruim de helft van de slachtoffers van seksueel huiselijk geweld is namelijk minderjarig (51,3%).
- Bijna driekwart van de slachtoffers van de huiselijk geweld incidenten is in Nederland geboren (74,5%) en ruim een kwart is daarmee van een andere etnische origine (25,5%). Bij laatstgenoemde groep gaat het voornamelijk om slachtoffers van niet-Europese herkomst.

- Uit de politieregistraties komt naar voren dat er voor 44,5% van de slachtoffers sprake is van herhaald slachtofferschap van huiselijk geweld. Terwijl 39,2% van hen één keer eerder als slachtoffer van huiselijk geweld bekend staat bij de politie komen de meeste herhaalde slachtoffers voor twee of meer eerdere incidenten in de politieregistraties voor. In 16,5% van de gevallen gaat het om een herhaald slachtofferschap van meer dan vijf keer.
- Uit de profielanalyse van de slachtoffers van huiselijk geweld is bekend dat een kwart van de slachtoffers ook als verdachte van een strafbaar feit voorkomt in de politieregistraties (25,9%). Het gaat dan om gemiddeld drie antecedenten over een periode van vijf jaar welke veelal betrekking hebben op gewelds- en vermogensmisdrijven (40,6% en 36,6%).
- De resultaten wijzen ook in de richting dat er bij een klein deel van de slachtoffers (7,1%) sprake is van diffuus dader-slachtofferschap: de ene keer zijn ze slachtoffer om op een ander moment dader te zijn.
- Kijkend naar de relatie tussen slachtoffers en verdachten van de huiselijk geweld incidenten dan blijkt dat het in het merendeel gaat om partners of ex-partners (72,4%). In een op de tien gevallen (10,8%) is het huiselijk geweld gericht op de ouders en in een vergelijkbaar deel op de kinderen (9,8%). Ook overige familieleden blijken regelmatig het doelwit van huiselijk geweld (8,2%).
- Gerelateerd aan de te onderscheiden vormen van huiselijk geweld blijkt dat lichamelijk en psychisch geweld vooral gericht zijn tegen de partner (46,4% en 41,8%). Bedreiging en belaging ('stalking') komen juist vaker voor tussen ex-partners (48,4% en 83,3%) en seksueel huiselijk geweld is met name gericht op de kinderen (59%).

6.4 De verdachten van huiselijk geweld

Ook van de verdachten van de huiselijk geweld incidenten is op basis van het verdiepende onderzoek een profiel te geven.

- In tegenstelling tot de slachtoffers van huiselijk geweld bestaat de meerderheid van de verdachten uit mannen (90,7%). Dit geldt voor alle te

onderscheiden vormen van huiselijk geweld en in de meest sterke mate voor seksueel geweld (97,3%).

- Qua leeftijdsverdeling behoort de meerderheid van de verdachten tot de leeftijdscategorie van 25-45 jaar (60,7%) en sluit daarmee aan bij de meest voorkomende leeftijdsgroep van de slachtoffers.
- Uit de onderzoeksgegevens blijkt dat ruim twee derde van de verdachten in Nederland is geboren (68,2%) en van bijna een derde is bekend dat zij van een andere etnische origine zijn (31,8%). Ook hier geldt dat deze laatste groep met name bestaat uit verdachten afkomstig van buiten Europa.
- Ook bij de verdachten blijkt er voor een klein deel sprake te zijn van diffuus dader-slachtofferschap van huiselijk geweld: 6,8% van de verdachten blijkt ook als slachtoffer van huiselijk geweld geregistreerd te staan bij de politie.
- Ruim zes op de tien verdachten (63,7%) van huiselijk geweld zijn ook voor één of meer andere strafbare feiten bekend bij de politie. Gemiddeld hebben zij over de afgelopen vijf jaar 4,8 antecedenten op hun naam staan. Daarbij voeren geweldsmisdrijven de boventoon (68,5%) en maken ook vermogensdelicten (34,2%), vernielingen (25,3%) en verkeersdelicten (21,1%) een relatief groot deel uit van het criminele repertoire van de huiselijk geweld plegers.
- Van de verdachten van huiselijk geweld is 7,2% te typeren als veelpleger en 30,4% komt gedurende de laatste 12 maanden meerdere keren als verdachte voor inzake huiselijk geweld incidenten en is daarmee te typeren als recidivist huiselijk geweld.

6.5 Kinderen en huiselijk geweld

Gezien de negatieve gevolgen die kinderen kunnen ondervinden van geweld in de gezinssituatie is in de analyses nader ingezoomd op de aanwezigheid en rol van kinderen bij de huiselijk geweld incidenten.

- Meer dan de helft van de huiselijk geweld incidenten doet zich voor in een gezin met kinderen (57,8%). Het gaat om gezinnen met gemiddeld 1,7 kinderen waaronder veelal kinderen die niet ouder zijn dan zes jaar (41%). In 28,1% bestaat

het gezin uit kinderen in de leeftijd van 7-11 jaar en in 30,9% gaat het om kinderen vanaf 12 jaar.

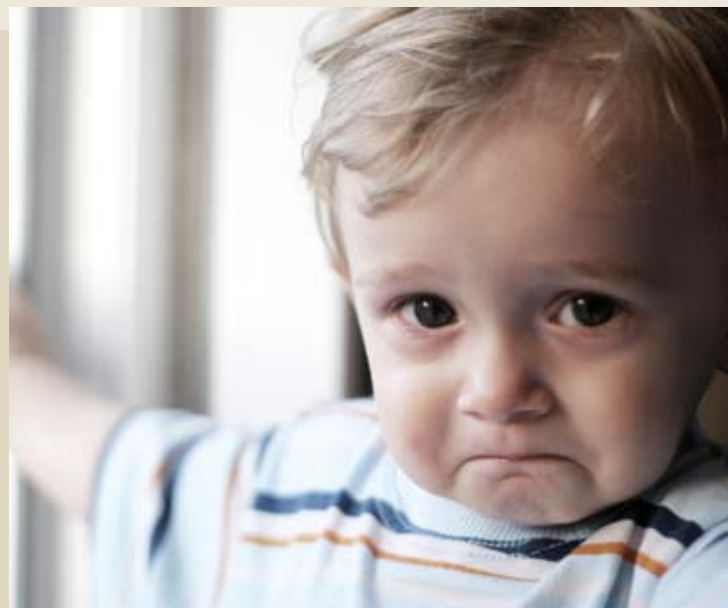
- Nadere analyse laat zien dat de kinderen in bijna een kwart van de huiselijk geweld incidenten daadwerkelijk getuige zijn geweest van het geweld.
- Bij 7,2% van de huiselijk geweld slachtoffers gaat het om een minderjarige; 2,5% 12-minners en 4,7% 12-plussers.
- Zoals eerder beschreven, zijn kinderen als slachtoffer vooral terug te vinden bij seksueel huiselijk geweld waarbij het gaat om ontucht (20,5%) en incest (15,4%).
- Op basis van de bevindingen uit de duizend huiselijk geweld incidenten kan geschat worden dat er landelijk in 2006 circa 15.340 minderjarigen getuige zijn geweest van huiselijk geweld. Daarnaast zijn er naar schatting in datzelfde jaar circa 4.480 kinderen slachtoffer geworden van huiselijk geweld.

6.6 De aanpak bekeken

In het verdiepende onderzoek is voor het eerst uitgebreid in beeld gebracht hoe het staat met de aanpak na een huiselijk geweldsincident. Om dit te realiseren, is door alle politieregio's een beroep gedaan op haar strafrechtelijke en niet-strafrechtelijke ketenpartners. Zonder de inspanningen van deze partners zouden we niet in staat zijn geweest om een beeld te geven van de aanpak na een incident. Uit alle beschikbare informatie komt het volgende beeld naar voren.

- In 2006 wordt er in 38,4% van de incidenten van huiselijk geweld ook aangifte gedaan. Het doen van een aangifte is zeer belangrijk, want na een aangifte vinden er vaker strafrechtelijke en niet-strafrechtelijke vervolgacties plaats.
- Bij iets minder dan een kwart (24,7%) van de incidenten wordt een verdachte aangehouden. Ook nu weer blijkt het belang van de aangifte, want in die gevallen is er in 64,4% sprake van de aanhouding van een verdachte.
- Opvallend is dat er bij 22,9% van de incidenten bij de partners niet bekend is of er een vervolgactie is geweest. Het is aannemelijk dat er bij veel van deze incidenten daadwerkelijk geen aanpak (nodig) is geweest.

- Bij die incidenten waar wel een aanpak is geweest, blijkt dat er in de meeste gevallen (43,2%) sprake is van een strafrechtelijke aanpak. Doorverwijzen door de politie naar een Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) dan wel de hulpverlening én een niet-strafrechtelijke aanpak volgen met respectievelijk 23,7% en 24,2%.
- Nadere analyse laat zien dat een telefonische melding en een aangifte vooral leiden tot een strafrechtelijke aanpak. Meldingen aan het bureau worden vooral doorverwezen naar het ASHG of de hulpverlening én de niet-strafrechtelijke follow-up zien we vooral bij de ambtshalve opgemaakte verbalen.
- De meest voorkomende vervolgacties zijn in volgorde van mate van voorkomen:
 - Doorverwijzing door de politie naar andere hulpverlening
 - Casusoverleg met ketenpartners
 - Werkstraf
 - Doorverwijzing naar ASHG
 - Zaak geseponeerd door (politie)parketsecretaris
 - Reclasseringstoezicht
 - Sepot
 - Gevangenisstraf (voorwaardelijk)
 - Gevangenisstraf (onvoorwaardelijk)
 - Proeftijd

BIJLAGE 1 | SOORTEN HUISELIJK GEWELD EN INCIDENTCODES

Soort geweld	BPS	Xpol	Omschrijving	
Lichamelijk	301		Geweld z. l. zonder wapen	
	302		Geweld z. l. met wapen	
	303		Geweld z. l. met vuurwapen	
	311		Geweld m. l. zonder wapen	
	312		Geweld m. l. met wapen	
	313		Geweld m. l. met vuurwapen	
	321		Geweld dodelijk zonder wapen	
	322		Geweld dodelijk met wapen	
	323		Geweld dodelijk met vuurwapen	
	341		Vrijheidsbeneming	
	343		Man/vrouw mishandeling	
	346		Kindermishandeling	
			F531	Overige misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid
			F532	Gijzeling/ontvoering
			F540	Doodslag/moord
	Seksueel	332		Aanranding
333			Verkrachting	
334			Incest	
336			Ontucht minderjarige	
339			Overige zedenzaken	
			F512	Verkrachting
			F523	Overige zedenmisdrijven
			F526	Incest
			F527	Seksueel misbruik kinderen (geen incest)
Belaging		347		Stalking
		E391	Overlast stalker	
Bedreiging	342		Bedreiging	
		F530	Bedreiging	
Psychisch	755		Relatieproblemen	
	243		Chantage/afdreiging	
	265		Dierenmishandeling	
	393		Huisvredebreuk	
		A82	Chantage/afpersing	
		E13	Huiselijke twist (zonder gevolgen)	
		E16	Ruzie/twist (zonder gevolgen)	
		F15	Huisvredebreuk	
	923		Jeugdzorg	

De regio Haaglanden is de enige politieregio die gebruik maakt van Genesys en voor deze regio is het type incidenten als volgt onder de vijf soorten huiselijk geweld geplaatst:

Bedreiging

- C06GB Bedreiging

Belaging

- C05GB Stalking

Lichamelijk

- C12A00GB Schietpartij zonder letsel
- C12B03GB Steekpartij met letsel
- C12C00GB Overig moord en doodslag zonder letsel
- C12C00GB Overig moord en doodslag zonder letsel
- C12C03GB Overig moord en doodslag met letsel
- C12C06GB Overig moord en doodslag dodelijke afloop
- C12DGB Overig tegen het leven gericht
- O09AGB Openlijk geweld tegen personen
- C16 Mishandeling

Psychisch

- C21A00GB Diefstal/verduistering uit woning
- C09AGB Ontvoering
- C09BGB Gijzeling
- O30FGB Brand in woning
- O09CGB Vernieling/openlijk geweld: van woning/bedrijf
- O09FGB Vernieling/openlijk geweld: overige objecten
- H03B00GB Burengerucht (binnen)
- H03B03GB Relatie problemen (binnen)
- H03B06GB Overige ruzie (binnen)
- H03C00GB Burengerucht (buiten)
- H03C03GB Relatie problemen (buiten)
- H03C06GB Overige ruzie (buiten)
- O06AGB Huisvrede breuk
- O33DGB Valse aangifte of klacht

Seksueel

- C00A00GB Zeden/incest: aanranding
- C00A03GB Zeden/incest: verkrachting
- C00A06GB Zeden/incest: overige
- C00B00GB Zeden: aanranding
- C00B03GB Zeden: verkrachting
- C00B12GB Zeden: overige

BIJLAGE 2 | VERANTWOORDING BRONNENGEBRUIK

In het kader van deze rapportage is gebruik gemaakt van informatie uit verschillende bronnen. Ook is er in de analyse van de onderzoeksgegevens een indeling in categorieën overtredingen en misdrijven gemaakt. Allereerst gaan we in op het brongebruik om vervolgens de categorieën te beschrijven.

Basisonderzoek

Voor het basisonderzoek zijn de drie bedrijfsprocessensystemen die bij de regiokorpsen in Nederland in gebruik zijn, geraadpleegd. Het betreft BPS, Xpol en Genesis. Voor 23 politieregio's was het mogelijk om bij het CIP in Meppel de informatie met betrekking tot de incidenten huiselijk geweld in de laatste versie van de GIDS-Kubus huiselijk geweld te raadplegen. Eén regio heeft separaat de gegevens van de laatste versie aangeleverd. Een andere regio bleek niet in staat om de GIDS-Kubus gegevens aan te leveren. Wel hebben we van deze regio een aantal essentiële kengetallen ontvangen. Voor de bepaling van het aantal incidenten in Nederland hebben we dus gebruik kunnen maken van informatie uit alle politieregio's. In bijlage 1 is weergegeven welke incidentcodes deel uitmaken van de projectcode huiselijk geweld.

Verdiepend onderzoek

In het voorjaar van 2007 is in samenwerking met alle 25 politieregio's een verdiepend onderzoek uitgevoerd waarbij van in totaal 1.000 incidenten huiselijke geweld (40 per regio) een diepgaande analyse is gemaakt.

Voor de uitvoering van dit verdiepende onderzoek is in het najaar van 2006 in overleg met de werkgroep 'registratie' een profielijst huiselijk geweld ontwikkeld. Hiermee hebben de regio's de incidenten geanalyseerd en de informatie uit de analyse vastgelegd. Ter ondersteuning en om de regio's op een eenduidige wijze het onderzoek te laten uitvoeren, is een wegwijzer ontwikkeld. De wegwijzer en de profielijst zijn eerst uitgetest door drie

verschillende personen in drie regio's.³⁹ Vervolgens is in een landelijk huiselijk geweld coördinatoren-overleg een presentatie gegeven over het onderzoek, de inhoud van de profielijst en de wegwijzer. Deze laatste activiteit was gericht op het vergroten van het draagvlak voor het onderzoek binnen de regio's enerzijds en om het onderzoek in alle regio's eenduidig uit te voeren anderzijds. Tijdens het onderzoek konden de regio's met vragen terecht bij de helpdesk die speciaal voor het onderzoek in het leven was geroepen.

Over de steekproeftrekking en de wijze van analyse maken we hier kort een aantal opmerkingen. Voor een uitgebreide beschrijving verwijzen we naar de eerder genoemde wegwijzer.

- Iedere regio heeft vanaf 1 februari 2006 in het bedrijfsprocessensysteem de eerste 40 incidenten huiselijk geweld (met behulp van de projectcode) geselecteerd en geanalyseerd.
- De analyse is uitgevoerd door personen die vooraf geïnstrueerd zijn.
- Iedere mutatie is uitgeprint en eerst gelezen. Vooral de informatie in de vrije mutatieruimte was van belang om de profielijst te kunnen invullen.
- Per incident is ook informatie uit andere politie-systemen toegevoegd en zijn aanvullende verzoeken gedaan bij partners die zich bezighouden met de aanpak van huiselijk geweld (Openbaar Ministerie en hulpverlening).
- Alle informatie is per incident verwerkt in de profielijst.

³⁹ Belangstellenden kunnen de profielijst en de wegwijzer aanvragen bij Advies- en Onderzoeksgroep Beke te Arnhem.

Om een aantal redenen hebben we ervoor gekozen om op hoofdstuk 2 na alle informatie in dit rapport te baseren op de informatie die naar voren is gekomen uit de analyse van deze 1.000 incidenten. De redenen zijn:

- Alle politieregio's hebben deelgenomen aan de verdiepende analyse (100% respons).
- Er is sprake van een landelijk representatieve steekproef van huiselijk geweld incidenten die ter kennis van de politie komen.
- Ieder incident is heel minutieus en gestandaardiseerd inhoudelijk geanalyseerd;
- Naast de analyse van het incident zijn er aanvullend bij de politie intern analyses uitgevoerd op kenmerken van de slachtoffers en de verdachten en is er extern (hulpverlening, Openbaar Ministerie) informatie verzameld over de eventuele aanpak. Hierdoor is de informatie veel rijker dan op basis van een standaardanalyse in de bedrijfsprocessensystemen.
- Tijdens de analyses is nagegaan of de noodzaak bestond om de 1.000 incidenten te corrigeren voor de regionale jaaraantallen huiselijk geweld. Omdat deze aantallen per regio (bijvoorbeeld een kleine regio versus een randstedelijke regio) verschillen, kan onder- of oververtegenwoordiging van sommige kenmerken van huiselijk geweld optreden. Een dergelijke correctie is niet nodig gebleken.

Categorieën overtredingen en misdrijven

In de verdiepende analyse is voor zowel de verdachten als de slachtoffers nagegaan of, en zo ja, welke antecedenten ze in de afgelopen vijf jaar hadden. Deze lijst met antecedenten die voor zijn gekomen in het onderzoek zijn ingedeeld in categorieën. De incidenten onder een categorie zijn dus slechts die incidenten die we hebben aangetroffen in het onderzoek en derhalve is de lijst niet volledig.

Vermogen

- diefstal van fiets
- diefstal van brom/snorfiets
- diefstal motor/scooter
- diefstal personenauto's
- diefstal ander motorvoertuig

- diefstal overige voertuigen
- diefstal in/uit gebouwen/woningen etc (geen braak)
- diefstal uit bedrijf (geen braak)
- diefstal in/uit box/garage/schuur/tuinhuis (geen braak)
- diefstal uit sportcomplex (geen braak)
- diefstal in/uit andere gebouwen (geen braak)
- diefstal aan/uit overig roerend goed
- diefstal (ook braak) uit/vanaf personenauto
- inbraak woning
- inbraak box/garage/schuur/tuinhuis
- inbraak winkel
- inbraak bedrijf/kantoor
- inbraak school
- inbraak andere gebouwen
- diefstal aan/uit overig onroerend goed
- diefstal af/uit (telefoon) automaat
- diefstal overig goederen
- overige (eenvoudige) diefstal
- diefstal uit winkel
- winkeldiefstal/verduistering
- verduistering (eventueel uit dienstbetrekking)
- zakkenrollerij/tassenrollerij
- flessentrekkerij
- verduistering
- vervalsing
- vals geld
- overige vervalsingen
- overige fraude/bedrog
- aangetroffen goed
- overige bezitsaantasting
- heling
- steun/uitkerings-fraude
- oplichting

Geweld

- geweld zonder letsel zonder wapen
- geweld zonder letsel met wapen
- geweld zonder letsel met vuurwapen
- geweld met letsel zonder wapen
- geweld met wapen
- geweld dodelijk zonder wapen
- geweld dodelijk met wapen
- openlijk geweld tegen personen
- vrijheidsbeneming
- bedreiging
- man/vrouw mishandeling

- kindermishandeling
- mensenhandel
- eenvoudige mishandeling
- zware mishandeling - overige mishandeling
- schietpartij zonder letsel
- overig tegen het leven gericht
- schietpartij (zonder gevolgen)
- vechtpartij (zonder gevolgen)
- openlijke geweldpleging personen
- bedreiging
- overige misdrijven tegen persoonlijke vrijheid
- gijzeling/ontvoering
- doodslag/moord

Vermogen met geweld

- overval (geweld)
- overval in woning
- overval overige objecten
- overige diefstallen (ook braak) met geweld
- beroving/tasjesroof
- straatroof
- chantage
- afpersing
- diefstal (ook braak) uit/vanaf personenauto met geweld
- diefstal in/uit bedrijf/kantoor met geweld (geen braak)
- diefstal in/uit andere gebouwen met geweld (geen braak)

Vernieling

- vandalisme/baldadigheid
- graffiti
- openlijk geweldpleging tegen goederen
- vernieling van/aan auto
- vernieling van/aan openbaar gebouw
- vernieling/openlijk geweld van woning/bedrijf
- vernieling/openlijk geweld van goederen openbaar vervoer
- overig vernieling/beschadiging
- brandstichting

Zeden

- openbare schennis der eerbaarheid
- aanranding
- verkrachting
- incest
- ontucht minderjarige

- kinderpornografie
- overige zedenzaken

Wapens

- wapen zonder geweld
- bezit vuurwapens
- bezit overige wapens
- bezit van wapens en munitie

Drugs

- bezit harddrugs (lijst 1)
- bezit softdrugs (lijst 2)
- handel e.d. harddrugs (lijst 1)
- handel e.d. softdrugs (lijst 2)
- vervaardigen softdrugs (lijst 2)

Overlast

- geluidshinder woonomgeving
- geluidsoverlast particulieren
- overlast vuurwerk
- overlast van/door dronkenschap
- overlast van/door drugs/medicijnen
- overlast: drankgebruik
- hinderlijk drankgebruik
- overlast door verward/overspannen persoon
- overlast van/door kladden
- overlast van/door kennis gesteld.
- overlast van/door dieren
- overlast van/door zendapparatuur
- overlast van/door jeugd
- overlast van/door vaartuig
- overige overlast

Verkeer

Rijden onder invloed drugs/medicijnen

- rijden onder invloed van alcohol
- onder invloed (brom)fiets
- onder invloed auto/motor
- rijverbod
- joyriding
- doorrijden na ongeval (uitsluitend materieel schade)
- doorrijden na ongeval (letsel)
- verlaten plaats na ongeval
- aanrijding uitsluitend materiele schade
- aanrijding met letsel
- rijden terwijl rijbewijs is ingevorderd
- rijden tijdens ontzegging rijbevoegdheid

-
- rijden zonder rijbewijs
 - overige verkeersmisdrijf
 - snelheidsovertreding rvv90
 - verkeersovertreding wvw (overige)
 - wet aansprakelijkheidsverzekeringen motorrijtuigen
 - waterverkeer
 - onverzekerd rijden
 - transport vuurwerk
 - vervoerwet
 - overtreding overig (wvs)

Relationeel

- stalking
- huisvredebreuk
- burenruzie/relatieproblemen
- relatieproblemen (binnen)
- overige ruzie (binnen)
- overige ruzie (buiten)
- huiselijke twist (zonder gevolgen)
- ruzie/twist (zonder gevolgen)
- overlast stalker
- relatieproblemen (binnen)

Openbare orde

- aantasting openbaar gezag
- aantasting openbaar orde
- belediging
- wederspanningheid (verzet)
- niet voldoen aan bevel/vordering
- belediging
- baldadigheid niet zijnde vernieling
- overige delicten openbare orde

Overige delicten

- valse melding
- valse identiteit opgeven
- valse aangifte
- ongeoorloofd voorhanden hebben van vuurwerk
- onjuist gebruik vuurwerk
- slapen op of aan de weg
- afval op/in bodem
- overtreding visserijwet
- overige bijzondere wetgevingzaken
- gemeentelijke verordening (apv)
- overige verordeningzaken
- overig overtreding
- overige misdrijven anders

BIJLAGE 3 | KENMERKEN EN ACHTERGRONDEN HUISELIJK GEWELD

Tabel 1

Slachtoffers naar geslacht en soort huiselijk geweld in percentages

	Bedreiging	Belaging	Lichamelijk	Psychisch	Seksueel	Totaal
Man	18,6	16,7	12,9	17,3	23,7	16,2
Vrouw	81,4	83,3	87,1	82,7	76,3	83,8

Tabel 2

Slachtoffers naar leeftijd en soort huiselijk geweld in percentages

	Bedreiging	Belaging	Lichamelijk	Psychisch	Seksueel	Totaal
0 tot 12 jaar	-	-	2,5	-	15,4	2,5
12 tot 18 jaar	1,6	-	4,7	0,8	35,9	4,7
18 tot 25 jaar	14,8	2,9	19,7	12,0	20,5	16,7
25 tot 45 jaar	57,4	74,3	52,4	63,9	25,6	54,2
45 tot 55 jaar	15,3	20,0	14,0	18,0	2,6	15,0
55 tot 66 jaar	9,3	-	5,1	4,5	-	5,4
66 jaar en ouder	1,6	2,9	1,6	0,8	-	1,5

Tabel 3

Slachtoffers die in de afgelopen 5 jaar als verdachte voorkomen naar soort gepleegd antecedent in percentages gepleegd (n=245)⁴⁰

Soort antecedenten	Percentage
Vermogen	36,6
Geweld	40,6
Vermogen met geweld	3,9
Vernieling	12,2
Zeden	2,8
Wapens	1,2
Drugs	7,5
Overlast	7,5
Verkeer	6,4
Relationeel	7,1
Openbare orde	6,7
Overige delicten	3,5

⁴⁰ Omdat slachtoffers meerdere (verschillende) strafbare feiten kunnen hebben gepleegd, komt het percentage boven de 100 uit.

Tabel 4*Soort huiselijk geweld naar type slachtoffers*

	Bedreiging	Belaging	Lichamelijk	Psychisch	Seksueel
Gericht op partner	25,3	-	46,4	41,8	15,4
Gericht op ex-partner	48,4	83,3	26,7	40,3	7,7
Gericht op kinderen (-18)	2,2	-	10,5	3,7	59,0
Gericht op ouders	13,7	-	10,1	12,7	-
Gericht op overige familieleden	9,3	2,8	8,7	7,5	7,7
Gericht op huisvrienden	0,5	-	1,8	-	5,1
Gericht op ouderen (55+)	0,5	2,8	0,8	-	-
Overige	7,7	13,9	3,8	3,7	7,7

Tabel 5*Verdachten naar geslacht en soort huiselijk geweld in percentages*

	Bedreiging	Belaging	Lichamelijk	Psychisch	Seksueel	Totaal
Man	92,9	91,4	90,2	90,8	97,3	90,7
Vrouw	7,1	8,6	9,8	9,2	2,7	9,3

Tabel 6*Verdachten naar leeftijd en soort huiselijk geweld in percentages*

	Bedreiging	Belaging	Lichamelijk	Psychisch	Seksueel	Totaal
0 tot 12 jaar	-	-	-	-	-	0,1
12 tot 18 jaar	4,5	-	3,7	5,3	5,3	4,1
18 tot 25 jaar	14,6	-	13,5	15,8	5,3	13,5
25 tot 45 jaar	60,7	68,6	62,0	60,2	52,6	60,7
45 tot 55 jaar	14,6	28,6	14,3	14,3	15,8	15,5
55 tot 66 jaar	3,4	2,9	5,7	3,0	13,2	4,7
66 jaar en ouder	2,2	-	0,6	1,5	7,9	1,4

BIJLAGE 4 | AANPAK

Tabel 1

Incidenten, aangiften en aangehouden verdachten in aantallen (alle politieregio's)

	Aantallen
Aantal incidenten	63.131
Aantal opgenomen aangiften	24.255
Aantal aangehouden verdachten	15.621

Tabel 2

Aangiften en aangehouden verdachten in percentages (alle politieregio's)

Aangiften bij incidenten	Aangehouden verdachten naar incidenten	Aangehouden verdachten bij aangifte
38,4	24,7	64,4

Tabel 3

Oorsprong van de registratie naar type aanpak

	Telefonisch	Melding aan bureau	Aangifte	Ambtshalve proces verbaal
Niet-strafrechtelijk	22,7	23,9	27,1	31,0
Doorverwijzing	24,3	37,7	17,0	24,1
Strafrechtelijk	45,5	24,5	47,2	24,1
Geen vervolg	3,8	10,1	2,4	13,8
In behandeling	0,8	-	1,7	-
Overige	2,8	3,8	4,6	6,9

Tabel 4

Vervolgacties naar soort in percentages (n=1.767)

Soort vervolgactie	Percentage
Geen vervolgactie	4,5
Geen vervolgactie	3,0
Geen aangifte/aangifte ingetrokken	0,9
Politie neemt nog een keer contact op	0,6
Zaak in behandeling politie/OM	1,0
In verzekering/hechtenis	0,4
Dagvaarden	0,4
Naar OM gestuurd	0,2
Doorverwezen door politie naar ASHG/hulpverlening	23,7
Doorverwezen naar het ASHG	6,2
Doorverwijzing door politie naar andere hulpverlening	15,5
Doorverwezen voor pleger-/motivatiegesprek	2,0
Niet-strafrechtelijke vervolgactie	24,2
Casusoverleg met ketenpartners	9,4
OM-bemiddelingsgesprek	0,4
Plegermotivatiegesprek door politie en hulpverlening	1,1
Vrijwillige hulpverlening niet geaccepteerd	3,4
Verplichte hulpverlening geaccepteerd	2,7
Zaak geseponeerd door (politie)parketsecretaris	5,8
Zaak geseponeerd en doorgestuurd naar hulpverlening	1,4
Strafrechtelijke vervolgactie	43,1
Agressietherapie	0,6
Behandeling (bijvoorbeeld: DOK, De WAAG, Kairos)	2,3
Civiele vordering	1,0
Contactverbod	0,6
Cursus Huiselijk Geweld	0,3
Dadertherapie, c.q. -behandeling	1,0
Geldboete	2,9
Gevangenisstraf (onvoorwaardelijk)	3,5
Gevangenisstraf (voorwaardelijk)	4,8
Jeugddetentie	0,6
Leerstraf	0,6
Ontslag rechtsvervolgning	0,2
Plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis	0,3
Plaatsing in een psychiatrische inrichting	0,1
Proeftijd	3,5
Reclasseringstoezicht	5,0
Relatietherapie	0,1
Sepot	5,0
Sepot (voorwaardelijk)	2,0
Straatverbod	0,2
TBS	0,5
Vrijspraak	1,1
Werkstraf	6,9
Overig	3,5

